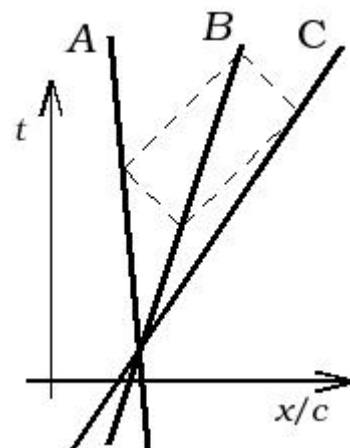

Instuderingsfrågor till kapitel 4

- Betrakta kapplöpningen mellan observatören A och ljuspulsen som diskuteras i boken på sid 60 och framåt. Rumtidsdiagrammet i figur 4.2 visar hur det hela uppfattas av någon som står still på kapplöpningsbanan.
  - Rita i stället ett rumtidsdiagram ur A 's perspektiv, alltså ett där A befinner sig i vila.
  - Rita in banans samtidighetslinjer i diagrammet, och dess klockor vid start och mål vid några olika punkter i diagrammet.
- Förklara i ord varför man inte kan addera och subtrahera hastigheter som vanligt i relativitetsteori!
- Observatören A svischar förbi med farten $0,99c$ och strax efter kommer observatören B i samma riktning med farten $0,9c$. Vilket är den relativa hastigheten mellan A och B ?
- Observatören A far åt vänster med $0,99c$, och observatören B far åt höger med samma fart. Vad är den relativa hastigheten mellan dem?
- Diagrammet till höger föreställer världslinjerna för tre observatörer A , B och C , samt några ljuslika streckade linjer.
  - Hur kan man ur diagrammet se att den relativa hastigheten mellan A och B är lika stor som den mellan B och C ? (Ledning: fundera över hur situationen ser ut ur B 's perspektiv.)
  - Använd ditt svar i a) för att rita in fler observatörer D , E , F ... som alla rör sig med samma fart bort från den föregående. (På detta sätt får du faktiskt ett *geometriskt* bevis för att man kan addera hur många hastigheter som helst i relativitetsteori utan att någonsin överskrida ljushastigheten!)

- Observatören A far åt vänster med farten v , och observatören B far åt höger med farten v . Hur stor får v högst vara för att det fel man begår om man säger att deras relativa hastighet är $2v$ ska vara mindre än 1 %?

Följande frågor behandlar rutan på sidorna 73 – 74.

- Vad menas med
  - ljuskonen?
  - framtiden?
  - det förflutna?
- Vad kan man säga om alla de punkter som varken tillhör framtiden eller det förflutna till en viss punkt p i rumtiden?